

Co když Erdogan vyhraje příští měsíc turecké volby?

Ni nationalinterest.org/blog/what-if-erdogan-wins-next-month-s-turkish-elections-206435

28. dubna 2023

Mezi tureckými pozorovateli panují intenzivní a často vyhrocené rozdíly ohledně výsledku prezidentských voleb, které jsou hned za rohem 14. května. Jednotlivci se skutečně zakopali do svých táborů a uprostřed zbývalo jen málo místa: lidé jsou přesvědčeni, že Recep Tayyip Erdogan určitě vyhraje nebo prohraje velkým rozdílem. Obě strany uvádějí pro svůj postoj poměrně přesvědčivé narativy založené na nesčetných vysvětlujících faktorech: na jejich zkušenostech jako novinářů nebo vědců nebo, na základě odkazů na průzkumy, na ekonomické situaci země.

Pravdou je, že v tomto bodě kalendáře jde o hádání. Co se mě týče, podle záznamů předpovídám, že Erdogan má větší šanci udržet se u moci po třetí pětileté funkční období, než má opoziční kandidát Kemal Kilicdaroglu na vítězství. Své zdůvodnění jsem se pokusil vysvětlit v jiných názorech a rozhovorech. V tuto chvíli však stojí za zamyšlení, měla by se má předpověď splnit, kdo nebo jaké faktory budou zodpovídat za setrvání Erdogana ve funkci?

Pro začátek je tu nejzjevnější prvek: samotní turečtí voliči. V případě, že Erdogan dosáhne legitimního vítězství, lze z velké části přičíst požadavkům voličů. Většina Turků jdoucích k volbám 14. května nebude upřednostňovat právní stát, demokracii a další otázky vládnutí jako svou nejvyšší prioritu. Pokud by to udělali, neviděli

bychom Erdogana v průzkumu mezi 40 procenty . Místo toho jsou voliči primárně motivováni svou touhou zajistit se: „kdo si myslím, že se při hlasování postará o mé ekonomické zájmy?“ Aby Erdogan tuto motivaci vyřešil, zapnul v posledních týdnech peněžní kohoutky: bonusy pro důchodce , zemní plyn pro domácnosti zdarma a zvýšení minimální mzdy.. Kilicdarogluův problém je v tom, že není v pozici přesvědčit voliče, že v otázkách peněženky dokáže podat lepší výsledky než Erdogan – ten už je v pozici, aby to dokázal, a tím voliče pokusil. Kontroluje peněženku státních zdrojů, které se již využívají ke kupování hlasů občanů.

Naproti tomu francouzští a izraelští občané nedávno vyšli do ulic a protestovali proti otázkám správy věcí veřejných, o nichž se domnívají, že ohrožují samotnou životaschopnost jejich demokratické budoucnosti. Ve Francii požadují voliči převážně kvůli nekonstruktivnímu způsobu, jakým byl věk odchodu do důchodu zvýšen, odpovědnost vlády. V Izraeli , navzdory snaze vlády omezit nezávislost soudů, se občané zapojili do masových protestů. V obou případech jsou voliči motivováni otázkami demokratického vládnutí. Pokud by se značný počet Turků pokusil zopakovat tyto dva příklady, Erdoganova vláda by pravděpodobně použila hrubou sílu k potlačení takových výzev, jak se ukázalo během protestů v parku Gezi v roce 2013.

S požadavky voličů je spojena hlavní opozice, „Nation Alliance“ – šest opozičních stran, které se rozhodly nominovat Kemala Kilicdaroglua jako jejich kandidát. Bohužel lze pozorovat, že tento opoziční blok od počátku nikdy neupřednostňoval otázky právního státu a demokratického vládnutí nad rámec rétoriky. Místo toho se zaměřila na rozdělování politické kořisti. Proces rozhodování o tom, kdo bude prezidentským kandidátem aliance, se například změnil v nefunkční hádku a alianci téměř rozbil. Vzhledem k tomu, že hlavním předvolebním slibem aliance je převést Turecko zpět na parlamentní systém vládnutí (který by depriorizoval pravomoci a pozici prezidenta), je divu, proč vůdci aliance tak tvrdě bojovali o to, kdo

bude prezidentským kandidátem. Pokud bylo cílem porazit Erdogana a znovu nastolit právní stát a demokratickou správu v Turecku, čísla naznačují, že nominace starosty Istanbulu Ekrem Imamoglu by byl nejlepší volbou. To, že Kilicdaroglu trvá na tom, že bude nominován, místo toho odhaluje meze demokratických priorit opozice. Intenzivní rivalita o to, kdo se stane prezidentským kandidátem, se odráží v debatách o určení seznamu kandidátů do parlamentu. Až do termínu 12. dubna (kdy musí všechny strany odevzdat své kandidátní listiny do parlamentu) bylo středem pozornosti intenzivní dohadování, která strana v alianci přidělí kolik bezpečných křesel. Voličům to v podstatě signalizovalo jediné, na co jsou již relativně zvyklí: politikům a politickým stranám jde pouze o zajištění svých pozic ve vládě.

Hodíte do směsi, že existují dva nezávislí kandidáti, což rozděluje hlas opozice, a šance na porážku Erdogana v prvním kole hlasování. Ještě důležitější však je, že kandidatury Muharrema Ince – který v roce 2018 skličujícím způsobem kandidoval proti Erdoganovi a neuspěl – a Sinana Ogana jsou široce vnímány jako oportunistické, které Erdogan podnítl k pošpinění a rozdělení opozičního tábora.

V konečné analýze, za předpokladu vítězství Erdogana, budou voliči těžce zklamáni opozičními politickými elitami, které dělaly maximum pro to, aby Erdogana *neporazily*. V případě, že Kilicdaroglu prohraje, bude velká část viny připsána jeho nevýrazné kandidatuře.

Žádný z těchto vysvětlujících faktorů samozřejmě nezohledňuje možnost šikanování a nečestné hry, které mohou rozhodnout o tom, kdo nakonec prezidentský úřad vyhraje. Existuje slušná šance, že Erdogan a/nebo státní instituce mohou využít nedemokratických prostředků k zajištění třetího funkčního období nejdéle sloužícího vůdce země. V mnoha ohledech je to již zřejmé: Nejvyšší volební rada již přijala Erdoganovu protiústavní kandidaturu kandidovat na

prezidenta. Kromě toho existuje jen málo v oblasti svobod tisku a přístupu k mediálnímu pokrytí, které již není výlučně pro-Erdoganovo.

Třetí funkční období Erdogana pravděpodobně omezí to, co zbylo z ochabující turecké demokracie. Erdogan pravděpodobně využije této příležitosti, aby potlačil to málo, co zbylo z kritických hlasů v médiích a veřejném prostoru země, a zároveň se pokusí obrátit novou stránku se spojenci země na Západě. Ať už je Erdogan schopen zajistit vítězství jakýmkoli způsobem, Washington i Evropa se pravděpodobně rozhodnou mlčet a najít nové způsoby, jak s ním spolupracovat, na základě svých příslušných zájmů. Pokud je jeho znovuzvolení vnímáno jako nelegitimní, nečekejte, že to Západ zvolá. Nový Erdoganův termín pravděpodobně povede ke starým způsobům hledání cest, jak mu vyhovět.

Sinan Ciddi je nerezidentem v Nadaci pro obranu demokracií, kde přispívá do programu FDD pro Turecko a Centra pro vojenskou a politickou moc. Sledujte Sinana na Twitteru @SinanCiddi.

Obrázek: Shutterstock.